

«Я – УКРАЇНЕЦЬ»
ДО 100 -РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ФЕДОРА ТРОХИМОВИЧА МОРГУНА

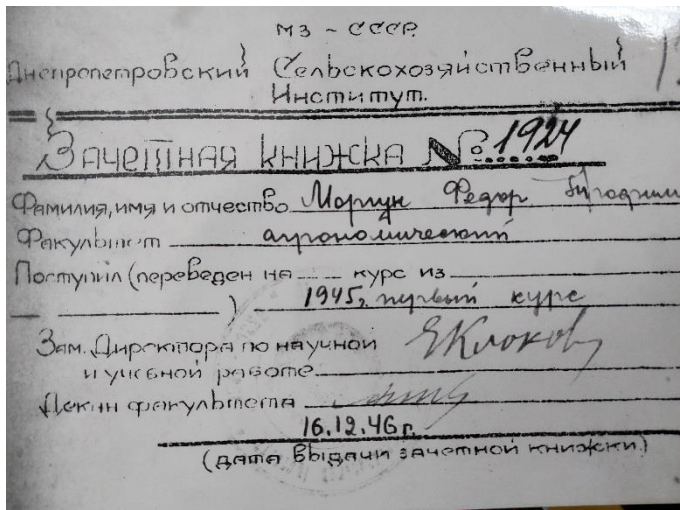
А.С. Кобець, доктор наук з державного управління, професор, ректор Дніпровського державного аграрно-економічного університету

В 2024 році, у часі й просторі співпали дві знаменні для Дніпровського державного аграрно-економічного університету дати: 90 річниця з дня заснування агрономічного факультету та столітній ювілей видатного сина української землі, випускника цього факультету – Федора Трохимовича Моргуна. Славу, гордість, повагу до університету створювали багато поколінь викладачів та студентів університету. За період діяльності колективу агрономічного факультету було підготовлено близько 14 тисяч висококваліфікованих спеціалістів-аграрників.

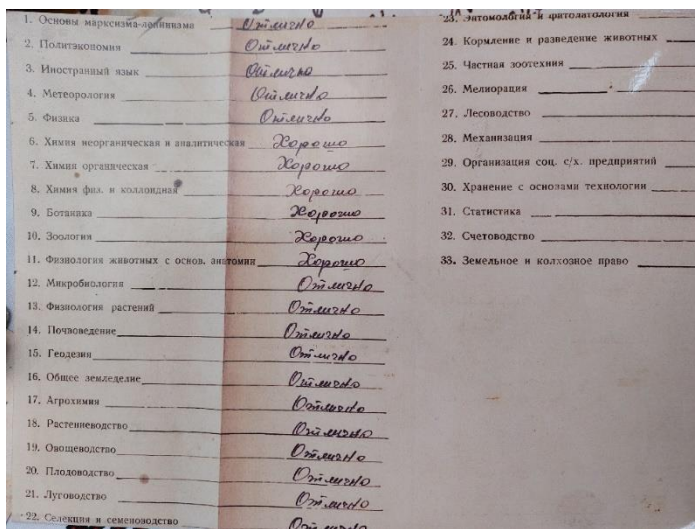

Серед випускників факультету – державні діячі, видатні вчені, керівники міністерств, відомств, представники влади різних рівнів, герої праці, лауреати державних нагород та премій, заслужені працівники сільського господарства, фахівці святої справи вирощувати хліб, які своєю творчою, відданою працею, вагомими здобутками виплекали пошану до університету, як закладу освіти, що зберігає та примножує традиції поколінь, є визнаним на світовому та вітчизняному рівнях, а за різноманітними рейтингами є лідером на освітянській ниві.

Університет пишається своїми випускниками, серед яких гідне місце

належить Федору Трохимовичу Моргуну, випускнику агрономічного факультету 1949 року. У аксіологічному вимірі історія університету, факультету чи окремої кафедри, це літопис пам'яті про людей, які навчалися, працювали, здобували, долаючи повсякденні труднощі, роблячи свій внесок у скарбницю духовних, культурних й матеріальних

цінностей нашої держави. «Я – українець» – саме так, одночасно просто й гордо, писав про себе Федір Трохимович». Але у власній, досить значній, письменницькій спадщині він розповідав здебільшого про людей та їх долі, про покоління, яке пережило драматичні випробування, про «безсмертну душу України та її «двожильний» народ».

У сімейному родоводі Федора Трохимовича по батьківській лінії представлені запорізькі козаки, які були вихідцями з куреня Полтавського полку й наприкінці вісімнадцятого століття заснували село Гродівку. З тих пір рід Моргунів був незмінно селянським. Любов до землі, працелюбність, обізнаність у веденні господарства, повага до людей – ось невід’ємні якості, що передавалися із покоління в покоління.

Федір Трохимович Моргун народився 12 травня 1924 року в х. Новоолександрівка, нині село Покровського району Донецької області. Родина Моргунів, у якій окрім Федора, було ще четверо дітей, пережила у 1932-1933 роках голод, а потім війну й німецьку окупацію. З 1943 року Федір Трохимович на фронтах Другої світової війни, був тричі поранений, а у 1945 році його демобілізували.

У 1945–1949 роках навчався у Дніпропетровському сільськогосподарському інституті на агрономічному факультеті за спеціальністю «Агрономія» та отримав кваліфікацію «вчений агроном». У 1947 році під керівництвом професора Миколи Омеляновича Бекаревича він очолив студентське наукове товариство інституту, а вже у 1948 р. він був серед студентів, які виявили здібності до наукової роботи й були направлені на міжвузівську всесоюзну нараду керівників студентських наукових товариств. Теплі слова були сказані ректором інституту О. Т. Лисенко у доповіді з нагоди святкування 25-річчя ДСГІ про студентів відмінників, серед яких і Федір Моргун.

Після закінчення інституту він працює у колективному господарстві, спочатку помічником, завідувачем відділення, агрономом, а згодом вже директором радгоспу на Україні, керівником радгоспу на цілині, міністром сільського господарства, першим віце-прем'єр міністром Киргизії, З 1973 по 1988 рік очолює Полтавську область. Голова Державного комітету СРСР з охорони природи. З 1989 року був на заслуженому відпочинку. У 2001–2008 рр. – радник голови Полтавської обласної державної адміністрації з питань сільського господарства.

Федір Трохимович Моргун – державний діяч, талановитий керівник і вчений у галузі землеробства, агроном, академік УААН, самобутній письменник, патріот України. У 1970 році він захищає кандидатську дисертацію та здобуває вчене звання кандидата сільськогосподарських наук, а у 1990 р. захищає дисертацію на тему «Агроекологічні і економічні висновки земле захисної системи землеробства для агроландшафтів Лісостепу України (на прикладі Полтавської області)» здобуття вченого звання доктора сільськогосподарських наук. Важливе значення має розвинутий ним науковий напрям, пов'язаний з використанням ґрунтозахисного безплужного оброблення ґрунту, екологічним аспектам охорони природи, соціальним питанням відродження села, відновленню історичної правди стосовно багатьох питань історії України. Федір Трохимович боровся за збереження, так званих, «неперспективних» сіл: організовував їх газифікацію та електрифікацію, відновлював дороги, будував школи, лікарні.

Як талановитий керівник і науковець, він не тільки перебудував Полтавщину, але і зробив її взірцем загальнодержавного значення. Він перший застосував на Полтавщині плоскоріз, відмовившись від плуга. Незважаючи на великий супротив деяких учених і спеціалістів, Федір Трохимович Моргун довів свою справу до кінця. Нова технологія з плоскорізного обробітку ґрунту захищала землю від ерозії, давала можливість додатково збирати урожаї зерна та заощаджувати на пальному.

Результати його діяльності високо оцінені науковою громадськістю в Україні та за кордоном. Федір Трохимович збагатив науку визначними здобутками. З 1973 року Федір Трохимович – депутат Верховної Ради СРСР 8-10-го скликань. Його нагороджено багатьма орденами і медалями, у 1976 році Федора Трохимовича відзначено Зіркою Героя Праці, а у 2004 році – Орденом князя Ярослава Мудрого 5-го ступеня.

Федір Трохимович Моргун – відомий в Україні письменник. Він автор книг: «Хліб і люди», «Думи про цілину», «Господар хлібних ланів», «Поле без плуга», «Розкази поле ...», «Безсмертна душа України», «Кінець світу? Чи ...»,

«Відставка колгоспам? А навіщо?», «Задовго до салютів», «Селянин – Світова Душа», «Куди йдеш, Україно?», «Керівники держав, не бійтеся бути святими», «Вибір України – порятунок природи і села: роздуми виборця» та ін.

«Апостолом чорнозему» назвав його Павло Загребельний, «Людиною честі і гідності, ім'я якого не загубиться у часі» – професор В. В. Рибалка. Федір Трохимович сильно любив селянство, землю та сільську працю, за його словами його шанований учений – Володимир Вернадський, а поети – Тарас Шевченко, Леся Українка та Ліна Костенко.

У 1994 році Федору Трохимовичу Моргуну присвоєно звання почесного професора ДДАЕУ. Пам'яті вченого присвячені науково-практичні конференції, у бібліотеці експонуються його книги, а у музеї історії університету відкрито постійну експозицію. Життя Федора Трохимовича – видатного державного діяча, письменника та аграрника, його трудовий шлях, є поштовхом до наукових розвідок його життя та діяльності, гідних для наслідування молодому поколінню.